

Restauratie Orgel Grote Kerk te Emmen

In de oude hervormde kerk van Emmen (midden vorige eeuw afgebroken) heeft nooit een kerkorgel gestaan. Toen deze oude dorpskerk vervangen werd door het huidige gebouw (alleen de toren bleef staan) heeft het nog tot 1873 geduurd voordat in Emmen orgelmuziek kon klinken.

Het orgel van de Grote Kerk te Emmen dateert uit 1873 en is destijds geleverd door orgelmaker Meijer uit Veendam. Deze Meijer heeft als knecht gewerkt bij de bekende orgelbouwer van Oekelen. Het lijkt er op dat een gedeelte van het pijpwerk afkomstig is van van Oekelen. Ook lijkt de veronderstelling gewettigd dat een klein gedeelte van het pijpwerk en de lade van het hoofdwerk van oudere datum is.

Oorspronkelijk is het orgel geheel mechanisch geweest, met aangehangen pedaal.

Aan de kas is duidelijk te zien dat het door Flentrop in 1939 aangebrachte zelfstandige pedaal later is bijgebouwd. Dit gedeelte is pneumatisch evenals een stem op het bovenwerk.

Ook het gedeeltelijk inferieure (zinken) pijpwerk is in de dertiger jaren geleverd ter vervanging van authentiek materiaal.

Het orgel telt 23 stemmen, verdeelt over hoofdwerk, bovenwerk en pedaal. De schoorsteen van de luchtverwarming liep vroeger pal langs de orgelkas. In de vijftiger jaren ging het orgel vele gebreken vertonen. Na de modernisering van de kerk in 1965 is het orgel in 1966 gerepareerd en "gerestaureerd" door orgelmaker Ottens. Deze restauratie is niet volledig genoeg geweest. Na het faillissement van Ottens is het orgel in onderhoud bij de firma Vierdag te Enschede, die in de loop der jaren de hoogst noodzakelijke reparaties heeft uitgevoerd.

Sinds 1966 is de dispositie als volgt:

Hoofdwerk

x Quintadeen	16'	{ groot octaaf transmissie van Bourdon)
x Prestant	8'	{ groot octaaf transmissie uit Prestant 16)
Gemshoorn	8'	{ groot octaaf transmissie van Roerfluit 8)
Roerfluit	8'	
Octaaf	4'	
Fluit	4'	
Quint	2 $\frac{2}{3}$ '	
Octaaf	2 $\frac{2}{3}$ '	
Nachthoorn	1'	(1966 in plaats van Cornet)
Mixtuur	2-4 st.	(1966 nieuw)
x Trompet	8'	(1966 nieuw)

Bovenwerk

Open fluit	8'	
x Salicionaal	8'	(voor 1966 Gamba)
Holpijp	8'	
Octaaf	4'	
Gedekt fluit	4'	
Woudfluit	2'	
x Wasard	1 $\frac{1}{3}$ '	(nieuw 1966 i.p.v. Voix céleste)
Sesquialter	2 $\frac{2}{3}$ st.	

Pedaal

x Prestant	16'	
x Bourdon	16'	(koper 1966 i.p.v. houten subbas)
x Octaaf	8'	(= Cello 8')
x Schalmei	4'	(1966 nieuwe)

Speelhulpen: Manuaal - koppeling
Pedaal - koppeling

Manuaal van C - e₃
Pedaal van C - d₁

N.B. De aangekruiste stemmen dienen vernieuwd, gewijzigd of aangevuld te worden.

De Vasard van het bovenwerk en het pedaal zijn pneumatisch, voor de rest is de tractuur mechanisch.

Het orgel, is grotendeels waardevol en in veel opzichten fraai van klank-karakter, verdient een grondige restauratie.

Deze restauratie dient het gehele orgel te omvatten. De pneumatiek dient te vervallen, inferieur (zinken) pijpwerk dient vervangen te worden door hoogwaardig materiaal, de dispositie zou moeten worden gewijzigd, één en ander, zoals bijvoorbeeld in het door de fa. Vierdag en mij gestelde restauratie-plan, hetwelk U hierbij tegelijkertijd wordt aangeboden. Eén en ander ter beoordeling van en ter discussie met de Orgelcommissie van de Hervormde Kerk.

Na deze voorgestelde restauratie zou de dispositie als volgt zijn: 24 stemmen verdeeld over hoofdwerk - bovenwerk en pedaal.

Hoofdwerk:

Quintadeen	16'	
Prestant	8'	
Gemshoorn	8'	(C-B transmissie Roerfluit 8')
Roerfluit	8'	
Octaaf	4'	
Fluit	4'	
Quint	2 $\frac{2}{3}$ '	
Octaaf	2 $\frac{1}{3}$ '	
Nachthoorn	1 $\frac{1}{2}$ '	
Mixtuur	2-4 st.	
Trompet	8'	

Bovenwerk:

	Open fluit	8'	
	Gamba	8'	}
x	Voix celeste	8'	
	Holpijp	8'	
	Octaaf	4'	
	Gedekt fluit	4'	
	Windfluit	2'	
	Vasard	1 $\frac{1}{3}$ '	
	Sesquialter	2 $\frac{2}{3}$ '	3 st.

Pedaal

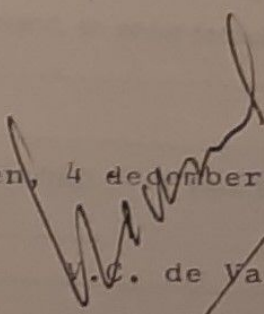
x	Prestant	16'	
x	Subbas	16'	
x	Octaafbas	8'	(transmissie van Prestant 16')
x	Fagot	16'	
	Schalmei	4'	

Manuaal - koppeling
Koppeling pedaal - manuaal I
Koppeling pedaal- manuaal II

Omvang manualen : C - e₃
Pedaal : C - f

N.B. de aangekruiste registers zijn geheel nieuw.

Emmen, 4 december 1978

V.C. de Val